

Chełm, dnia 27 kwietnia 2024 r.

Dyrektor Centrum Edukacji Artystycznej

ul. Mikołaja Kopernika 36/40

00-924 Warszawa

Wnioskodawca

Stowarzyszenie na rzecz Praworządności

w Szkołach „Stowarzyszenie Umarłych Statutów”

ul. 11 Listopada 1/5

22-100 Chełm

NIP: 6762578255

KRS: 0000830651

e-mail: kontakt@umarlestatuty.pl

(dalej: „Stowarzyszenie”)

reprezentowane przez

Aleksandrę Kuśmierz

Wiceprezeskę Zarządu Stowarzyszenia

Znak sprawy Stowarzyszenia:

LU-4/2024

WNIOSEK O PRZEPROWADZENIE KONTROLI W SZKOLE

Działając w imieniu Stowarzyszenia na rzecz Praworządności w Szkołach „Stowarzyszenie Umarłych Statutów”, na podstawie art. 241 ustawy Kodeks postępowania administracyjnego (dalej: „k.p.a.”), działając w interesie publicznym, składam wniosek o przeprowadzenie, w ramach sprawowanego na podstawie art. 53 ust. 1 Ustawy Prawo oświatowe (dalej: „u.p.o.”) nadzoru, kontroli działalności Państwowego Liceum Sztuk Plastycznych im. Józefa Chełmońskiego w Nałęczowie (dalej: „Szkoła”) w zakresie przechowywania przez szkołę prac dyplomowych oraz innych prac uczniów oraz absolwentów omawianej placówki.

UZASADNIENIE

Do Stowarzyszenia Umarłych Statutów, które zgodnie ze swoimi celami statutowymi m.in. upowszechnia wiedzę o prawie oświatowym i podejmuje interwencje dotyczące naruszeń praw uczniów, zgłosił się absolwent Państwowego Liceum Sztuk Plastycznych im. Józefa

Chełmońskiego w Nałęczowie, który poinformował o możliwych nieprawidłowościach w funkcjonowaniu Szkoły, w tym odbieraniu uczniom prac plastycznych tworzonych w ramach zajęć, prac dyplomowych, plenerowych itp. oraz wydawania ich „na wniosek”.

W związku z otrzymanymi informacjami o możliwych nieprawidłowościach Stowarzyszenie w dniu 10 kwietnia 2025 roku wysłało drogą elektroniczną wniosek o udostępnienie informacji publicznej do omawianej szkoły (wniosek ten załączamy do niniejszego pisma). W ramach wniosku Stowarzyszenie wniosło m.in. o:

- Udostępnienie aktualnej wersji wszystkich regulaminów obowiązujących w Państwowym Liceum Sztuk Plastycznych im. Józefa Chełmońskiego w Nałęczowie;
- Odpowiedź na pytanie czy szkoła przechowuje prace plastyczne wykonywane przez uczniów szkoły w ramach organizowanych zajęć, w tym również prace plenerowe, a także prace dyplomowe. Jeżeli tak, poproszono o przekazanie informacji, ile prac zostało przez szkołę przetrzymanych w ciągu ostatnich 5 lat;
- Odpowiedź na pytanie, czy szkoła prowadzi/prowadziła w ciągu ostatnich 5 lat sprzedaż prac plastycznych uczniów. Jeżeli tak, poproszono podać ilość sprzedanych prac oraz kwotę jaka została uzyskana przez ten czas z tytułu sprzedaży prac;
- Odpowiedź na pytanie, czy szkoła w ciągu ostatnich 5 lat przekazała odpłatnie/nieodpłatnie prace plastyczne uczniów innym podmiotom? Jeżeli tak, poproszono podanie informacji ile prac zostało przekazanych, wraz z informacją o podmiotach które je otrzymały, z zaznaczeniem informacji które z nich zostały przekazane odpłatnie, a które nieodpłatnie;
- Odpowiedź na pytanie, czy szkoła podpisuje z uczniami/rodzicami uczniów jakiejkolwiek umowy/licencje dotyczące materii praw autorskich do wytwarzanych przez uczniów prac. Jeżeli tak, poproszono o przesłanie wzoru /zanonimizowanego przykładu takowych dokumentów.

W odpowiedzi na przesłany wniosek, Szkoła przesłała do Stowarzyszenia w dniu 17 kwietnia 2025 roku pismo, stanowiące załącznik do niniejszego wniosku. **Odpowiedź władz placówki potwierdza występowanie nieprawidłowości w zakresie postępowania z pracami plastycznymi uczniów:**

- “Państwowe Liceum Sztuk Plastycznych im. Józefa Chełmońskiego w Nałęczowie przechowuje prace plastyczne uczniów. W ciągu ostatnich 5 lat łączna liczba przyjętych

do przechowania prac wyniosła: 823 sztuki. **Uczniowie kończący szkołę wypożyczają szkole prace dyplomowe na podstawie wewnętrznego porozumienia.** W odniesieniu do innych prac uczniowie mogą zrzec się prac na rzecz szkoły lub składają wniosek o ich wydanie.

- [...] Państwowe Liceum Sztuk Plastycznych im. Józefa Chelmońskiego w Nałęczowie przekazało w ciągu 5 ostatnich lat **nieodpłatnie prace plastyczne innym podmiotom.** Łącznie przekazano 16 prac, w tym: 15 prac w ramach akcji „Pomóż dzieciom przetrwać zimę” dla Nałęczowskiego Ośrodka Kultury, 1 pracę dla Fundacji Rodziny Staraków.
- [...] **Szkoła nie podpisuje z uczniami/rodzicami umów/licencji** dotyczących przekazania praw autorskich.”

Stowarzyszenie przedstawiło analizę prawną dotyczącą odbierania prac uczniów pismem z dnia 12 września 2021 roku (sygnatura sprawy w CEA: WP.4061.359.2021.BC). Choć w zaistniałej sytuacji nieprawidłowość może mieć nie tylko podstawę statutową (§ 20 ust. 25 Statutu szkoły stanowi: *Prace dyplomowe przedstawiane podczas obrony pracy dyplomowej pozostają w archiwum szkoły na okres dwóch lat*), argumentacja dotycząca własności i praw autorskich do prac wykonanych przez uczniów pozostaje aktualna. **Za szczególnie rażące naruszenie należy uznać sytuację, w której szkoła, bez podpisywania z rodzicami/uczniami licencji zezwalających na rozporządzanie pracami plastycznymi, bezpłatnie przekazuje te prace innym podmiotom.**

Równie nieprawidłowe jest nakładanie na uczniów obowiązku wypożyczenia prac dyplomowych “na podstawie wewnętrznego porozumienia”. Zgodnie z art. 41 ust.1 pkt. 1 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych, autorskie prawa majątkowe mogą przejść na inne osoby w drodze dziedziczenia lub na podstawie umowy – o ile ustawa nie stanowi inaczej. W związku z tym, że brak jest przepisów ustawowych mówiących o nabyciu przez szkołę plastyczną autorskich praw majątkowych do prac plastycznych stworzonych przez uczniów, **szkoła może nabyć autorskie prawa majątkowych do prac plastycznych stworzonych przez uczniów tylko w drodze umowy lub dziedziczenia. Jakiegokolwiek więc “wewnętrzne porozumienia” nie mające formy umowy należy uznać więc za niewywołujące skutków prawnych**, a zatem szkoła nie może nabywać na ich podstawie praw do prac plastycznych uczniów.

Zaznaczamy jednocześnie, w kontekście “wewnętrznego porozumienia” na które powołała się szkoła w odpowiedzi na wniosek o udostępnienie informacji publicznej z dnia 17 kwietnia 2025 roku, że w ramach wysłanego przez Stowarzyszenie wniosku z dnia 10 kwietnia 2025 roku Stowarzyszenie wniosło również o udostępnienie aktualnej wersji wszystkich regulaminów

obowiązujących w szkole. Szkoła jednak odmówiła ich udostępnienia, stwierdzając, że "Regulaminy wewnętrzne obowiązujące w Państwowym Liceum Sztuk Plastycznych im. Józefa Chełmońskiego w Nałęczowie są aktami prawa wewnętrznego i nie stanowią informacji publicznej zgodnie z ustawą z dnia 6 września 2001 roku (Dz.U. z 2022 r. poz.902). Stąd szkoła nie ma obowiązku przekazania ww. regulaminów". W odpowiedzi Stowarzyszenie pismem z dnia 22 kwietnia 2025 r. wezwało szkołę do udostępnienia powyższych informacji w terminie do 24 kwietnia 2025 r. wezwanie to jednak pozostało bez odpowiedzi ze strony szkoły.

W odniesieniu do konieczności zrzekania się innych prac na rzecz szkoły lub złożenia wniosku o ich wydanie, ponownie należy zaznaczyć tutaj, że właściciele prac (w tym przypadku uczniowie/absolwenci szkoły) mają prawo do dowolnego rozporządzania nimi. Zgodnie z art. 140 Kodeksu cywilnego wyłączne prawo rozporządzania rzeczą przysługuje właścicielowi rzeczy – szkoła nie może jednostronnie stwierdzić, że nabywa jakiegokolwiek prawa do wytworzonych podczas nauki w szkole prac. **Za nieprawidłowość należy uznać więc sytuację, w której uczniowie stawiani są przed wyborem albo zrzeczenia się praw do prac na rzecz szkoły, albo złożenia wniosku o ich wydanie, który to wniosek może być rozpatrzony negatywnie.** Jako właściciele prac nie mają oni bowiem obowiązku składania jakichkolwiek wniosków czy też oświadczeń dot. posiadanych prac.

Na koniec zaznaczyć należy jeszcze jeden aspekt omawianej sprawy. Pismem z dnia 28 września 2021 roku (sygn. w CEA: WP.4061.359.2021.BC) Dyrektor Centrum Edukacji Artystycznej zwrócił się do dyrektorów szkół plastycznych w Polsce z pismem w sprawie nieprawidłowości występujących w materii rozporządzania pracami przez szkoły. W piśmie tym Dyrektor CEA wyraźnie zaznaczył, że działania podobne do omawianych w niniejszym piśmie mogą stanowić naruszenia prawa. Dyrektor wniósł wtedy o "[...] pilne przeanalizowanie szkolnych statutów, usunięcie niezgodnych z prawem zapisów oraz przesłanie do CEA informacji w tym zakresie". **Faktem jest zatem, że dyrektor omawianej szkoły powinien mieć świadomość, że działania szkoły są bezprawne, a postanowienie statutowe związane z przetrzymywaniem prac w szkole powinno zostać uchylone.**

Mając powyższe na uwadze, Stowarzyszenie wnosi o przeprowadzenie szczegółowej kontroli w zakresie przedstawionych nieprawidłowości.

Uprzejmie prosimy o prowadzenie korespondencji w tej sprawie za pomocą środków komunikacji elektronicznej poprzez skrzynkę ePUAP Stowarzyszenia (/_SUS/domyslna), względnie drogą mailową (kontakt@umarlestatuty.pl). Prosimy również o udostępnienie protokołów z kontroli, jeżeli ta zostanie przeprowadzona.

Aleksandra Kuśmierz

WICEPREZES ZARZĄDU